

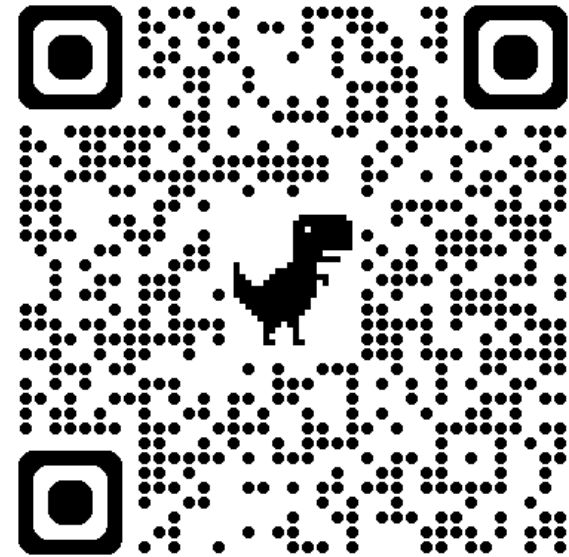
Englanninkielinen varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus: monikielisyyden ja opinpolun jatkumon haasteita

6.11.2025, Seinäjoki

Emilia Rajala ja Sari Pöyhönen
Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylän yliopisto

Selvityksen perustietoja

- Millainen on englanninkielisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen nykytila ja mitkä ovat niiden laajentamisen mahdolliset esteet?
- Toimeksiantaja: opetus- ja kulttuuriministeriö
- Toteuttaja: Jyväskylän yliopisto, Kieliverkoston tutkijat Solkissa
- Aikataulu: 1.3.-31.10.2024

Mitä on 'englanninkielinen' tässä selvityksessä?

- Englanninkielinen varhaiskasvatus
 - varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2022) mukainen varhaiskasvatus, jossa englanti on toiminnan ainoa tai pääasiallinen kieli
- Englanninkielinen esiopetus
 - englanti on joko ainoa tai pääasiallinen kieli
 - esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2016) mukainen muu laajamittainen kaksikielinen esiopetus (vähintään 25%)
- Englanninkielinen perusopetus
 - englanti on joko ainoa tai pääasiallinen opetuskieli
 - perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2014) mukainen muu laajamittainen kaksikielinen opetus, jossa kohdekielenä englanti (vähintään 25%)

Selvityksen aineisto

- Lainsäädäntö (mm. varhaiskasvatustlaki, perusopetuslaki, lastensuojelulaki)
- Poliittikaa ohjaavat dokumentit (esim. hallitusohjelma)
- Tilastot (Vipunen, Varda, Migri)
- **Asiantuntijahaastattelut (n. 50)**
- C6-kuntien dokumentit ja viestintämateriaali
- Rekrytointiyritysten viestintämateriaali
- Media-aineisto (tausta-aineistona)

englanti ja muut kielet asiantuntijahaastatteluissa

- eniten pohdittiin englannin suhdetta suomeen
- omat äidinkielet jäivät asiantuntijoiden mielteissä katveeseen
 - oma äidinkieli -> ei-englanninkielinen, ei-suomenkielinen
- englannin kielen taito ja kansainvälisyys
- suomen kielen taito ja yhteiskunnan jäsenyys
 - lyhytaikainen vs. pitkäaikainen Suomessa asuminen
 - suomen kielen itseisarvo: vaaliminen
- luokkayhteiskunta ja segregatio
 - Kahden kerroksen väki (kansainväliset osaajat vs. "maahanmuuttajat"/"pakolaiset"; koulutettujen perheiden vs. lähiöiden lapset)

englanti avaimena
kansainvälisyyteen

- “Monet edistykselliset vanhemmat ajattelee, että tää on hyvä tapa turvata omalle lapselle tulevaisuutta että hän saa vahvan englannin kielen taidon jo koulutielle lähtiessä.” (Liitot ja työ_06)

suomen kieli ja yhteiskunnan jäsenyys

- ”[...] jos meille tulee niinku **pakolaisia** Afganistanista tai Syyriasta tai Somaliasta, niin me niinku ajatellaan, että heidät kotoutetaan Suomeen **suomeksi**, ja suomen kieli vaikka monella tapaa haastava kieli onkin niin tällaisista taustoista tulevat ihmiset kyllä pystytään lähtemään siitä ajatuksesta, että he oppivat suomen ja kotoutuvat sillä. [...]”
(varhaiskasvatus_1)

Suomenkielinen perhe: mikä on lapsen etu?

- ”[...] mutta kyllä tässä kovasti on sitä miettinyt, että onko se aina **lapsen etu**, jos on **täysin suomenkielinen perhe ja se englantia ei millään tavalla ole siinä perheen elämässä mukana**, niin tulla sitten englanninkieliseen esiopetukseen, jolloinka se on... Se niin riippuu lapsen kompetenssista, että miten pystyy ottaa sitä [englantia] haltuun. Lapsethan yleensä aika nopeasti tuon ikäisenä oppii, mutta siinä vaiheessa ne tulee sitten ne oppimisen haasteet näkyviin.”
(varhaiskasvatus_3)

Opinpolun jatkumot

- Tarjonnan riittävydestä on tullut haastatteluissa esille risteäviä näkemyksiä. Kunnissa on koettu, että oppilaspaikkoja ei voida lisätä etukäteen, vaan todelliseen tarpeeseen.
- Toisaalta on havaittu, että varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen siirryttäessä oppilaspaikkoja ei ole riittävästi. Vain osa läpäisee testit ja jatkaa englanninkielistä koulupolkua 1. luokalle tai 7. luokalle.
- Kiperintä on muutto Suomeen kesken lukuvuotta. C6-kaupungeissa on muutettu käytänteitä, jotta oppilas pääsee hänelle sopivaan opetukseen. On esimerkiksi perustettu siirtymäluokkia tai tarjottu valmistavaa opetusta.

Varhaiskasvatus

Esiopetus ja perusopetus

Toinen aste

Ryhmätehtävä: opinpolun jatkumot ja kivikot

- Tavoitteena jakaa kokemuksia ja etsiä yhdessä ratkaisuja; kaikki näkökulmat ovat arvokkaita!
 - 1. vaihe: yksilötyöskentely (n. 5 min.)
 - Pohditaan 1-2 haastetta opinpolun jatkumolle; kirjoitetaan lapulle
 - 2. vaihe: haasteiden ryhmittely (n. 10 min.)
 - Kootaan kaikki laput yhteen ja ryhmitellään teemoittain
 - 3. vaihe: keskustelu ja ratkaisujen ideointi (n. 20-25 min.)
 - Käydään koko ryhmänä läpi ryhmiteltyjä haasteita ja pohditaan ratkaisuja, jaetaan kokemuksia hyvistä ratkaisuista/käytännöistä

Kenelle englanninkielinen opinpolku sopii (haastateltavien mukaan)?

- Täysin englanninkielistä koulua ei pidetä hyvänä vaihtoehtona Suomessa pysyvästi asuville. Syynä kapeammat jatkumahdollisuudet toisella asteella.
- Kaksikielinen opetus on lapsen kannalta joustavampaa, sillä se ei sulje pois jatkokoulutusvaihtoehtoja, mikäli oppilaalla on muutoin edellytyksiä jatkaa opinnoissa.
- Kotoutuminen on helpompaa, jos oppii suomen kielen. Ruotsin kieltä ei mainittu tässä yhteydessä.
- Perheiden neuvonta tärkeää: myös suomenkielisessä koulussa voi kehittää englantia; valmistavan opetuksen sisällöistä ja käytännöistä kertominen huoltajille; julkisen ja yksityisten koulujen erot ja yhtäläisyydet.

Muita haastateltavien näkemyksiä

Englanninkielistä opetusta voisi rajata niille perheille, jotka aikovat viipyä Suomessa lyhyen aikaa max 3 vuotta. Nk. /transitio/siirtymä-luokat. Maassaoloaikaa on kuitenkin vaikea ennustaa.

Perusopetuksessa ns. myöhään tulleiden heikko S2-arvosana vaikeuttaa heidän etenemistään toiselle asteelle. Tilalle on ehdotettu suomi vieraana kielenä -oppimäärää (ei kuitenkaan A2-kielenä, joka on valinnainen vaan mahdollisesti B2-kielenä).

Englanninkieliselle oma ops-kirjaus, sillä laaja-alainen kaksikielinen opetus ei oikein vastaa tarpeita. Kuntien ja koulujen opsit tulisi tehdä myös englanniksi, jotta koko pedagoginen yhteisö voi niitä toteuttaa.

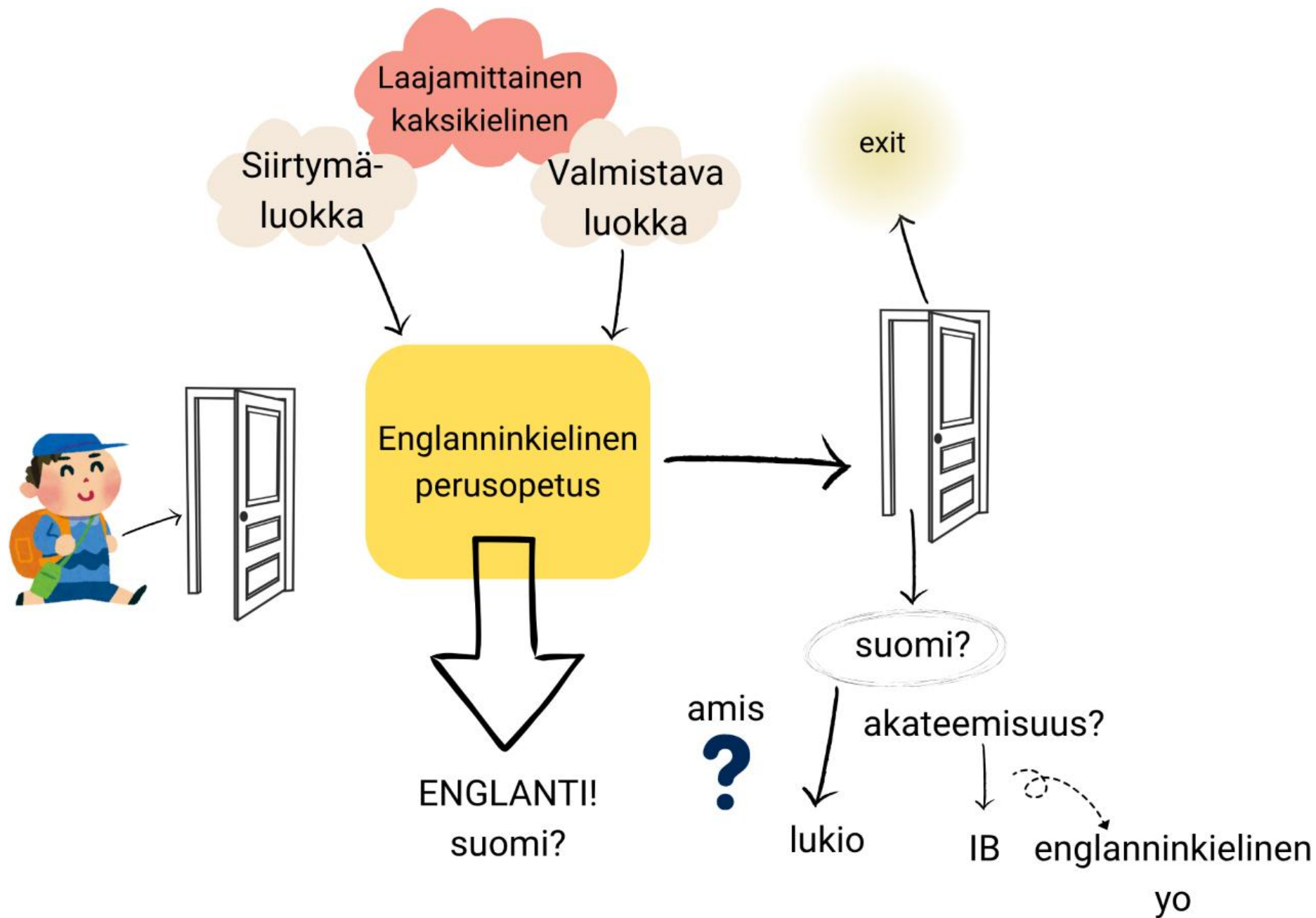
Englanninkielisen lukiokoulutuksen puuttuminen (v. 2024) koetaan jatkumon esteeksi varsinkin niille oppilaille, jotka ovat käyneet täysin englanninkielisen perusopetuksen (IB ei sovi kaikille) ja joiden suomen kielen taito ei riitä suomenkieliseen lukioon.

Englanninkielistä ammatillista koulutusta on vielä melko vähän ja kapea-alaisesti.

Kansainväliset osaajat

- Rekrytointi- ja relokaatioyritysten mukaan jotkut kansainväliset osaajat haluaisivat varman tiedon lastensa koulupaikasta jo ennen muuttamistaan Suomeen, mutta Suomessa oppilaspaikan hakemiseen tarvitaan osoite.
- Oppilaaksioton muuttamista esimerkiksi koko pääkaupunkiseudun yhteiseksi ei kuitenkaan pidetä hyvänä vaihtoehtona. Syynä mm. kuntien keskinäinen kilpailu.
- Kansainvälisten erityisasiantuntijoiden rekrytointien kannalta hallitusohjelman tavoite 6kk raja työttömyydelle on tiukka, koska rekrytoinnit kestävät joskus hyvinkin pitkään (esim. turvallisuusselvitysten takia).

Lisätietoja

- Professori Sari Pöyhönen, sari.h.poyhonen@jyu.fi
- Projektitutkija Emilia Rajala, emilia.a.rajala@jyu.fi
(1.12. 2025 asti)
- Projektitutkija Essi Laitinen, essi.l.h.laitinen@jyu.fi
- Yliopistotutkija Mari Honko, mari.h.honko@jyu.fi

